

Allan Poulsen: Kristendommen – fra oldkirke til folkekirke

Arbejdsspørgsmål til tekster

Tekst 1. Verdens skabelse (1. Mosebog 1,1-2,4a)

Analysen af teksten er mest interessant hvis den sammenlignes med bogens tekst 2 (Adam og Eva). Man kan enten starte med at tage de to tekster hver for sig, eller man kan gøre analysen sammenlignende fra starten.

1. Hvornår stammer teksten fra? (Det fremgår af indledningsmanchetten i bogen. Oplysningen skal især bruges når teksten sammenlignes med tekst 2 i bogen).
2. Teksten stammer som bekendt fra Bibelen, som er kristendommens *kanon*. Afklar hvilke af disse to synspunkter på Bibelen der er det almindelige blandt kristne (Få hjælp på side 52 i bogen):
 - Hvert ord i Bibelen er helligt og skal forstås bogstaveligt.
 - Bibelen kommunikerer kristendommens budskab; den skal fortolkes.
3. Teksten beskriver hvordan der skabes over 6 dage (+ en hviledag). Lav en kort ugeoversigt: Hvad skabes på hvilke dage? (Bemærk at vendingen: "... og det blev morgen, første dag" osv. kommer ved afslutningen af hver dag og nødvendigvis må betyde: "Det var den første dag..." osv.)
Hvordan kan man karakterisere den rækkefølge verdens "inventar" skabes i?
4. Hvornår finder det hele sted – ifølge teksten? Hvordan bekræfter denne tidsangivelse det der generelt gælder for myter?
5. Hvordan skaber Gud verden og alt hvad der er i den? Hvilket gudsbillede er der i teksten (konkret/abstrakt, menneskelignende/ophøjet)?
6. Hvilke grundlæggende forhold i tilværelsen forklarer og legitimerer myten?
7. Hvordan kan man fortolke myten i dag?
8. Hvordan kan man argumentere for at myten ikke er relevant i dag?

9. Sammenlign de to fortolkninger af myten der er indeholdt i tekst 13 og tekst 14.

Tekst 2. Adam og Eva (1. Mosebog 2,4b-25)

Analysen af teksten er mest interessant hvis den sammenlignes med bogens tekst 1 (Verdens skabelse). Man kan enten starte med at tage de to tekster hver for sig, eller man kan gøre analysen sammenlignende fra starten.

1. Hvornår stammer teksten fra? (Det fremgår af indledningsmanchetten i bogen. Oplysningen skal især bruges når teksten sammenlignes med tekst 1 i bogen).
2. Teksten stammer som bekendt fra Bibelen, som er kristendommens *kanon*. Afklar hvilke af disse to synspunkter på Bibelen der er det almindelige blandt kristne (Få hjælp på side 52 i bogen):
 - Hvert ord i Bibelen er helligt og skal forstås bogstaveligt.
 - Bibelen kommunikerer kristendommens budskab; den skal fortolkes.
3. Lav en oversigt over den rækkefølge verdens "inventar" skabes i. Hvordan kan man beskrive denne rækkefølge?
4. Hvornår finder det hele sted – ifølge teksten? Hvordan bekræfter denne tidsangivelse det der generelt gælder for myter?
5. Hvordan skaber Gud verden og alt hvad der er i den? Hvilket gudsbillede er der i teksten (konkret/abstrakt, menneskelignende/ophøjet)?
6. Hvilke grundlæggende forhold i tilværelsen forklarer og legitimerer myten?
7. Hvordan kan man fortolke myten i dag?
8. Hvordan kan man argumentere for at myten ikke er relevant i dag?
9. Sammenlign de to fortolkninger af myten der er indeholdt i tekst 13 og tekst 14.

Tekst 3. Syndefaldet og uddrivelsen af Edens have (1. Mosebog 3)

Teksten skal nødvendigvis læses i sammenhæng med tekst 2.

Mange tror de kender teksten, men bliver lidt forbavsede over detaljerne når de nærlæser den. Hvis man har tid, kan det være en god øvelse at prøve at fortælle/nedskrive historien efter hukommelsen før læsningen af den. Men ellers er det første sæt af spørgsmål beregnet på at afklare handlingsforløbet. Derfor er der mange korte spørgsmål, som kun kræver korte svar.

1. Hvor kom slangen fra?
2. Hvordan provokerer slangen kvinden til at blive interesseret i en snak?
3. Hvordan identificerer kvinden det forbudte træ (og er teksten konsekvent mht. træernes placering, jfr. tekst 2, linje 8)?
4. Hvilken frugt er der tale om?
5. Hvad har de fået at vide vil være konsekvensen hvis de spiser af/rører træet?
6. Hvad siger slangen konsekvensen vil være hvis de spiser af frugten?
7. Hvad er den umiddelbare effekt af at de har spist af frugten?
8. Hvordan reagerer de på denne effekt?
9. I hvilken skikkelse optræder Gud fra linje 11.
10. Hvordan reagerer henholdsvis Adam og kvinden på Guds anklage om at have spist af frugten?
11. Hvordan straffer Gud slangen?
12. Hvordan straffer Gud kvinden?
13. Hvordan straffer Gud manden?
14. Hvornår kommer kvinden til at hedde Eva?
(NB: Når navne får en begrundelse i Det Gamle Testamente, skyldes det enten at de har en betydning, eller at der er et ordspil på hebraisk).
15. Hvordan begrundes Gud at Adam og Eva skal jages ud af Edens have?
16. Hvordan sikrer Gud sig at de ikke går ind i haven igen?

Det næste sæt af spørgsmål har til formål at afklare tekstens indre logik. Glem alt om at det hele er urealistisk og acceptér de urealistiske træk lige som i eventyr eller fantasy.

17. "kende godt og ondt" er et lidt gådefuldt udtryk. Men det hebraiske ord for "kende" har noget med seksualitet at gøre. Hvordan underbygges denne forståelse af linje 9?
18. Når Gud siger "en af os", betyder det nok "os guder". Hvad siger det om gudsforestillingen da teksten blev til?
19. På hvilket punkt er mennesker som guder hvis de har seksualitet – og hvad deraf følger?
20. Hvad er logikken i at de så ikke også må spise af livets træ og leve evigt?

21. Hvilke fænomener som normalt betragtes som problematiske, kommer ind i menneskenes tilværelse i kraft af Guds dom i teksten?

Og fortolkende:

22. Det er blevet sagt at livet i Edens have før syndefaldet minder om et tegneserieunivers som Anders And. I hvilke henseender?
23. Argumentér for at syndefaldet som beskrevet i teksten var en dårlig ting.
24. Argumentér for at syndefaldet som beskrevet i teksten var en god ting.
25. Argumentér for at en kombination af den "positive" og den "negative" læsning kaster lys over den menneskelige tilværelse.

Tekst 4. Åbenbaringen på Sinaj og de ti bud (2. Mos 19,1-8. 20,1-17)

Bemærk at det isralitiske/jødiske folk i teksten betegnes både som "Israel" og som "Jakobs hus".

1. Hvordan viser Gud sig, og hvilket indtryk får man af ham i linje 3-4?
2. Hvordan identificerer Gud sig i linje 13-14?
3. Hvordan ser man i linje 6-7 at der allerede på dette tidlige tidspunkt i jødernes religion er et spændingsforhold mellem universalisme (at Gud er menneskehedsens gud)) og partikularisme (at Gud kun er jødernes gud).
4. Vedr. selv pagtslutningen:
Hvad præcist skal israelitterne gøre for at holde pagten?
Hvad præcist lover Gud at gøre?
5. Nummerér de ti bud. Der er to måder at nummerere dem på så tallet faktisk bliver 10. Find forklaringen her:
<https://reformation.au.dk/aktuelt/nyheder/nyhed/artikel/luthers-aendring-af-de-ti-bud/>
6. Diskutér buddene et for et med henblik på følgende spørgsmål:
 - I hvor høj grad afspejler det en specifik jødisk/kristen forståelse?
 - I hvor høj grad er det alment relevant?

Tekst 5. Bispisningen af de fem tusind (Matt 14,13-21)

Handlingsforløbet:

1. Baggrunden for situationen. Hvorfor er Jesus taget til et øde sted? Hvorfor er der pludselig masser af mennesker omkring ham? Hvordan forholder Jesus sig til folkemængden? Hvorfor vil disciplene sende folkeskarerne bort?
2. Det magiske øjeblik: Hvordan bærer Jesus sig ad med at udføre underet / hvor får han sine kræfter fra?
3. Hvilken central bibelsk og rituel tekst er der en reference til i denne formulering: "... brød brødene og gav disciplene dem"?
4. Hvilken symbolsk reference er der i at ende med et madspild som fylder 12 kurve (eller at undgå madspild ved at indsamle 12 kurvfulde rester)? Eller mere præcist: Hvorfor tallet 12?

Fortolkning af underet:

5. Fortolk underet ud fra synsvinklen: Jesus udfører undere for at hjælpe mennesker.
6. Fortolk underet ud fra synsvinklen: Underet er et tegn på Jesus' guddommelige magt.
7. Fortolk underet ud fra synsvinklen: Beretningen som helhed har metaforisk betydning.
8. Find de andre beretninger om bespisningsundere i evangelierne og sammenlign (www.bibelselskabet.dk → Søg i Bibelen (Husk: Vælg "RELEVANS", ikke "kanonisk").

Tekst 6. Lignelsen om den barmhjertige samaritaner (Luk 10,25-37)

Bemærk at teksten ikke kun består i lignelsen om den barmhjertige samaritaner, men at denne indgår i en samtale mellem Jesus og den lovkyndige. Teksten kan opdeles i tre dele: 1) Den indledende samtale mellem Jesus og den lovkyndige. 2) Selve lignelsen. 3) Den afsluttende samtale mellem Jesus og den lovkyndige.

Der er tradition for at kalde historien om den barmhjertige samaritaner en "lignelse". Somme tider kaldes den også – mere rammende – en eksempelfortælling.

Den indledende samtale:

1. Hvad er den lovkyndiges motivation for at stille det indledende spørgsmål til Jesus?
2. Hvad er den lovkyndiges motivation for at stille spørgsmålet: "Hvem er så min næste?"?

Lignelsen:

3. Hvad repræsenterer præsten og levitten (en levit er en tempeltjener)?
4. Hvad repræsenterer samaritaneren?
5. Hvad er samaritanerens motivation for at hjælpe?
6. Hvordan ser man at samaritanerens ønske om at hjælpe er dybfølt og konsekvent (linje 13-14)?

Den afsluttende samtale:

7. I Jesus' afsluttende spørgsmål er der en overraskende omvending i formuleringen. Hvad ville man forvente han ville have spurgt om?
8. På engelsk oversættes ordet "næste" traditionelt til *neighbour*. Hvis man rejser spørgsmålet om hvem der er subjekt og hvem der er objekt i forhold til at elske og at hjælpe, hvordan kan begrebet "nabo" så kaste lys over spørgsmålet?

Tekst 7. Om vrede, gengældelse og fjendekærlighed (Matt 5,21-26.38-48)

Det er vigtigt at se tekstens enkeltelementer som udtryk for en retorik som skal formidle et overordnet budskab – ikke som udtryk for Jesus' holdning til retspolitik, til rituelle ofre eller lignende.

1. Hvis der er tid: Skim hele Bjergprædikenen (Matthæusevangeliet, kapitel 5-7) for at have et overblik over den kontekst teksten indgår i.
2. "I har hørt der er sagt til de gamle..., men jeg siger jer..." (linje 1-2): Hvem kan "de gamle" være? Hvordan viser det sig her at Jesus taler med *karismatisk autoritet*?
3. "Du må ikke begå drab." I hvilken kendt bibelsk tekst finder man først denne formulering?

4. I linje 2-10 eskaleres forbrydelsen og straffen i tre led (ud fra sammenhængen kan man umiddelbart se at "tåbe" anses for at være et værre skældsord end "raka"). Beskriv denne eskalering.
5. Hvilken begrundelse gives der i tekststykket linje 1-10 for at man skal sørge for at blive forliget med sin modpart?
6. Hvor i Bibelen finder man formuleringen "øje for øje og tand for tand"? Bemærk at formuleringen i den oprindelige kontekst ikke er ment som en opfordring til hævn, men tværtimod som en bremse på tendensen til at optrappe konflikter.
7. "I må ikke sætte jer til modværge mod den, der vil jer noget ondt". Med hvilke tre eksempler konkretiseres denne sætning?
8. "Du skal ... hade din fjende" (linje 17): Denne sætning står ikke i Det Gamle Testamente, men man kan måske sige at den er underforstået i den gammeltestamentlige etik. På hvilken måde kan udsagnet i linje 18 forstås som en radikalisering af næstekærlighedsbuddet?
9. Hvilke begrundelser gives der i tekstens slutning for princippet om fjendekærlighed, ikke-modstand osv. (i modsætning til tekstens linje 1-10)?

Tekst 8. Spørgsmålet om rent og urent (Mark 7,1-23).

1. Hvilken funktion har "farisæerne og de skriftkloge" for fortælleren? Hvad kan være motivet for at de er kommet fra Jerusalem for at høre Jesus?
2. Hvilken form for *renhed* opnås der med afskylninger som dem der beskrives i linje 3-6?
3. Jesus kalder farisæerne og de skriftkloge for *hyklere*? Præcist hvad ligger der i det ord?
4. Nogle gange citeres Det Gamle Testamente temmelig upræcist i Det Nye Testamente. Slå Esajas-citatet op (Esajas 29,13) og tjek hvor præcist citatet er i dette tilfælde. Hvad opnår Jesu ved at citere fra et af de jødiske hellige skrifter?
5. Hvad kritiserer Jesus de skriftkloge og farisæerne for i linje 14-20?

6. Hvorfor er fortællerkommentaren "Dermed erklærede han al slags mad for ren" (linje 28-29) revolutionerende i den jødiske sammenhæng? Er den også revolutionerende i en moderne sammenhæng?
7. Hvis man skelner mellem *rituelle* og *etiske* krav, hvilke er så afgørende for Jesus?

Tekst 9. Kvinden, der var blevet taget i utroskab (Johs 8,1-18)

Bemærk at teksten er gengivet efter Bibelen 2020, hvor man prøver at gøre oversættelsen mere tilgængelig for en moderne læser end den autoriserede oversættelse. Det er en oplagt opgave at sammenligne med den autoriserede oversættelse.

1. Få overblik over teksten ved at give en parafrase (en gengivelse af teksten med egne ord).
2. De skriftkloge og farisæerne stiller spørgsmålet til Jesus "for at få ham til at sige noget, de kunne anklage ham for". Hvad tænker de på – hvad kunne de anklage ham for hvis han bare enten sagde: "Sten hende!" eller "Lad hende gå!"?
3. "Den af jer, der aldrig selv har gjort noget forkert..." Hvad står der her i den autoriserede oversættelse? Hvad er vundet, og hvad er gået tabt ved den moderne oversættelse?
4. Hvad må man antage er pointen i at de alle lyster af efter Jesus' svar?
5. Hvad er tekstens svar på spørgsmålet: Hvem har adgang til tilgivelse?
6. Hvad er tekstens svar på spørgsmålet: Hvem er syndere?
7. Hvilken form for autoritet påberåber Jesus sig i tekstens sidste afsnit?

Tekst 10. Jesus' død og opstandelse (Matt 27,45-66. 28,1-20).

Bemærk at teksten er gengivet efter Bibelen 2020.

Teksten består af den sidste tredjedel af kapitel 27 og hele kapitel 28 i Matthæusevangeliet, dvs. evangeliets afslutning (Husk at kapitelinddelingerne ikke forekommer i den oprindelige tekst.)

Teksten er naturligvis fuldstændig central i den kristne religion, og den rummer en mængde interessante detaljer.

Her er fire forslag til en tilgang til teksten:

- I. Sammenlign denne oversættelse med den autoriserede oversættelse og se om indholdet er påvirket af den moderne sprogtone.*
- II. Sammenlign Matthæus' version af begivenhederne med den man finder i de tre andre evangelier.*
- III. Analysér teksten med henblik på at rekonstruere den historiske sandhed: Hvad skete der faktisk?*
- IV. Analysér teksten med henblik på det religiøse budskab: Hvad er tekstens budskab til mennesker?*

Spørgsmålene nedenfor slår ned på nogle af detaljerne, men de kan ikke stå i stedet for en selvstændig analyse.

1. Giv en oversigt over teksten i punkter for at have overblik over handlingsforløbet.
2. Gennemgå punkterne et for et og tag stilling til hvilke elementer i teksten der er historisk realistiske og hvilke der kun giver mening som udtryk for et religiøst budskab.
3. Linje 2-8: "Eli, eli..." er hebraisk, som på Jesus' tid ikke kunne forstås af alle. Det er et citat fra Salmernes Bog, 22,2. Der er to forklaringsmuligheder: 1) Jesus citerede fra de hellige skrifter som han var blevet oplært i som jødisk dreng. 2) Evangeliets forfatter lægger Jesus citatet i munden. Diskutér sandsynligheden af de to forklaringer.
4. Linje 9: Forhængen i templet adskilte *Det allerhelligste* fra *det hellige* (Læs om templet i bogen, side 21-22). Hvad er den symbolske betydning af at forhængen rives over?
5. Hvad er betydningen af at det er (romerske) soldater som erklærer Jesus for Guds søn?
6. Linje 27: "Dagen efter var det sabbat, men alligevel to de ... hen til Pilatus...": Hvorfor "alligevel"?
7. Hvad er betydningen af at det er to kvinder der først modtager budskabet om Jesus' opstandelse?
8. Linje 50-55: Groft sagt er det to mulige forklaringer på historien om bestikkelsen af vagterne:
 - 1) Man kan tage teksten for pålydende – den fortæller faktisk hvad der skete.
 - 2) Man kan læse teksten som forfatterens forsøg på *damage control*: Rygtet om det stjalne lig var i omløb og teksten forsøger at mane det i jorden med en forklaring.Diskutér var der er den mest sandsynlige forklaring.

9. Linje 58-61: "Jeg har fået al magt...". Det er disse linjer som traditionelt kaldes *missionsbefalingen* eller *dåbsbefalingen*.
Det er almindeligt at antage at Jesus umuligt kan have sagt disse ord, fordi de rummer nogle elementer som må høre til kristendommens *formative periode* – den tid hvor man var ved at danne en egentlig religion med dogmer og ritualer osv. Analysér hvordan!

Tekst 11. Disciplene fyldes af Helligånden (ApG 2,17. 36-47)

1. Giv en indholdsoversigt over teksten ud fra følgende inddeling i afsnit:
 - Linje 1-5
 - Linje 6-17
 - Linje 18-35
 - Linje 35-44
2. Hvilke ydre tegn er der på at Helligånden kommer?
3. Fortolkere af teksten har somme tider diskuteret om sprogunderet skal forstås sådan at disciplene talte en række forskellige sprog, eller om der er tale om en magisk simultanoversættelse, så alle forstår hvad der bliver sagt. Hvilken forståelse er mest sandsynlig ud fra tekstens ordlyd?
4. Spørgsmål 3 tjener kun til at afklare teksten som sådan. Teksten bør naturligvis læses og analysers som enten en underberetning eller en myte.
 - Analysér teksten som underberetning ud fra de tre synsvinkler som er beskrevet på bogens side 101.
 - Analysér teksten som en modmyte til myten om Babelstårnet (1 Mos 10,1-9).
5. Hvilket retoriske virkemiddel udnytter Peter ved at citere fra en af Israels profeter?
6. Hvilket psykologisk-retorisk virkemiddel udnytter Peter med udtalelsen: "Og ham henrettede I på det kors."?
7. Hvad er effekten af Peters prædiken?
8. Det afsluttende afsnit (linje 37-44): Mange af de (objektive) træk der hører til kristendommen som en etableret religion, kommer til udtryk i disse to linjer – hvilke?

9. Beskrivelsen af kristendommen her er naturligvis ikke objektiv. Hvordan kommer det til udtryk at der er tale om religiøs agitation?

NB: Det er kun et meget lille stykke af Peters tale der er med i dette tekstuddrag. Et godt supplement er at læse hele talen (ApG 2,14-36) og underkaste den en retorisk analyse.

10. Spørgsmål 3 tjener kun til at afklare teksten som sådan. Teksten bør naturligvis læses og analysers som enten en underberetning eller en myte.
- Analysér teksten som underberetning ud fra de tre synsvinkler som er beskrevet på bogens side 101.
 - Analysér teksten som en modmyte til myten om Babelstårnet (1 Mos 10,1-9).
11. Hvilket retoriske virkemiddel udnytter Peter ved at citere fra en af Israels profeter?
12. Hvilket psykologisk-retorisk virkemiddel udnytter Peter med udtalelsen: "Og ham henrettede I på det kors."?
13. Hvad er effekten af Peters prædiken?
14. Det afsluttende afsnit (linje 37-44): Mange af de (objektive) træk der hører til kristendommen som en etableret religion, kommer til udtryk i disse to linjer – hvilke?
15. Beskrivelsen af kristendommen her er naturligvis ikke objektiv. Hvordan kommer det til udtryk at der er tale om religiøs agitation?

NB: Det er kun et meget lille stykke af Peters tale der er med i dette tekstuddrag. Et godt supplement er at læse hele talen (ApG 2,14-36) og underkaste den en retorisk analyse.

Tekst 12. H. A. Brorson: Op, al den ting, som Gud har gjort (DDS nr. 15)

- Salmens budskab er enkelt, men i nogle strofer kan det gamle sprog kræve lidt arbejde. Giv en parafrase strofe for strofe og afslut med en kort sammenfatning af salmens budskab.

- Salmen er fra 1734. Versionen i den nuværende salmebog er forkortet, og sproget er moderniseret. En god udfordring er at læse og analysere den oprindelige tekst: <https://kalliope.org/en/text/brorson1739b1>

Tekst 13. M. L. Nygaard: Skabelsesberetningen skal forstås bogstaveligt

1. Vurdér forfatterens præsentation af Darwins evolutionsteori (brug din biologiske viden!).
2. Analysér dig frem til præcist hvilke argumenter forfatteren benytter for sin tro på at Bibelens skabelsesberetning skal forstås bogstaveligt (jfr. afsnittet om kreationisme på bogens side 83).
3. Sammenlign forfatterens holdning med holdningen hos Sigurd Barret og Peter Aalbæk Jensen. Er de to udtalelser blot *naive*, eller er de *naivistiske*, dvs. bevidst udtrykt så de lyder mere naive end de er? Er der en dybere mening med dem?:
 - Sigurd Barret: "De kan tale herfra og til juleaften om big bang. Men for mig er det et under, at det hele er der, og jeg kan kun tilskrive det Gud. Jeg synes ikke, det vier mening at forklare tingenes herkomst på nogen anden måde end at vende sig mod ham og sige tak for, at vi er her. Tak for livet og tak for lyset." (Fra Bibelselskabets hjemmeside, også citeret i bogen, side 57).
 - Peter Aalbæk Jensen: "I dag er jeg troende på sådan en banal, børnebibelagtig måde. Jeg har indset, at jeg er for dum til at være ateist. Eller sagt på en anden måde, jeg har ikke de intellektuelle evner til at forestille mig andet, end at en mand med langt, hvidt skæg engang har trykket på en knap, der fik det hele til at begynde." (Kristeligt Dagblad, 29.8.2020).

Tekst 14. B.H. Præstholt: Har Gud skabt verden?

1. Hvad er – ifølge teksten – formålet med henholdsvis den videnskabelige og den kristne beskrivelse af verden og dens tilblivelse?
2. Hvilket andet eksempel giver forfatteren på at vi er vant til at forhold os til den slags dobbeltheder?

3. Hvad er konsekvensen af at anskue livet som Guds gave til os?
4. Hvad betyder det at mennesker er skabt i Guds billede?
5. Spørgsmålene ovenfor går udelukkende på at afklare hvad tekstens forfatter mener. Diskutér nu (fordomsfrit) følgende: Hvilken overbevisningskraft har tekstens argumenter hvis man ikke i forvejen er indforstået med dens budskab?

Tekst 15. K.E. Løgstrup: Livsytringer og skabelse

Løgstrupsteksten er dyb filosofi og kræver en introduktion. Læs den sammen med afsnittet om Løgstrups skabelsesteologi i bogen, side 83-83.

1. Ifølge Løgstrup lever vi i en "grundindbildning", dvs. vi har en forkert opfattelse af det grundlæggende ved vores tilværelse. Hvad er det vi bilder os ind, som er forkert?
2. I hvilken forstand er oprigtighed, åbenhed, tillid og medfølelse *suveræne livsytringer*?
3. Hvad går Løgstrups religiøse forklaring på de *suveræne livsytringer* ud på?
4. Hvad er Løgstrups argument for at det er lige så rimeligt at kræve en forklaring på glæden og det gode som på lidelsen og ulykken?
5. Forklar disse linjer: "Skyldes det, at den irreligiøse i virkeligheden også går ud fra tanken om skabelse, så irreligiøsiteten er oprør, protest, forargelse over at lidelsen og ulykken bryder skabelsen ned? (linje 32-334).
6. Forklar disse linjer: "Fra det skænkede liv har opstanden i oplevelsen af absurditeten sin lidenskab. En entydig og absolut nihilisme er umulig." (linje 46-47).

Tekst 16. Jan Lindhardt: Er mennesket ondt?

1. I tekstens to første afsnit referer forfatteren kort nogle forskellige holdninger til forestillingen om arvesynd. Gengiv kort pointen i hver af dem:

- "Moderne menneskers" holdning
 - Poul Henningsens holdning
 - J. J. Rousseaus holdning.
2. Hvordan skal man forstå Bibelens tale om Satan eller Djævelen, og hvad opnår man ved at gøre "det onde" til "den onde"?
 3. Hvad er den negative konsekvens hvis man gør ondskaben forklarlig?
 4. Hvorfor er det nødvendigt igen og igen at "forsage" Djævelen?
 5. Hvad ligger der i den kristne tanke om at mennesket er *incurvatus in se*? Er det en vending som giver mening i dag?

Tekst 17. Søren Ulrik Thomsen: Synd og skadefryd

1. Indledningen: "I mine unge dage..." etc.: Kan du som ung læser genkende denne følelse og holdning?
2. "...er blevet lige så anløben som alle de andre rustne nedløbsrør.": Forklar denne metafor!
3. "...holder dommedag over sig selv, som Ibsen sagde" (linje 16): Der refereres til dette vers af forfatteren Henrik Ibsen (1928-1906):
 »At leve er - krig med trolde
 i hjertets og hjernens hvælv.
 At digte - det er at holde
 dommedag over sig selv.« (1878)
 Fortolk verset og tag stilling til om det er relevant (selv om man ikke er digter).
4. Hvad er Søren Ulrik Thomsens argument for at den religiøse dimension er nødvendig hvis man skal undgå selvretfærdighed (tekstens slutning)?
5. I linje 6-8 skriver Thomsen at arvesyndstanken blot siger at det simpelthen er et menneskeligt vilkår at begå fejl. Er dette konsistent med hans afslutning om at synd er synd imod et medmenneske er synd imod Gud og derfor absolut?
 Sammenlign evt. med Iben Krogsdals klumme "Det er skræmmende, at værdier er blevet det øverste Det gode", Kristeligt Dagblad 12. september 2020 (Denne tekst er i sig selv en god perspektiverende tekst. Den findes let ved en almindelig søgning).

Tekst 18. Christian Hjortkjær: Syndsbevidsthed for øvede

Teksten henvender sig så direkte til læseren at det ville være kunstigt at lave egentlige fortolknings spørgsmål. Det foreslås at gå til teksten med den opgave at forklare meningen afsnit for afsnit, herunder forklare meningen med de citerede sangtekster.

Man kan uddybe opgaven med et krav om at finde og analysere de komplette tekster til de tre sange der refereres til – og vurdere deres relevans i forhold til kristne begreber:

- Niels Brandt: "En engel"
- Niels Brandt og Louis Barnholdt Clausen: "Alle skuffer over tid"
- Steffen Brandt: "Det er samfundets skyld"

Tekst 19. Dorothee Sölle: Ulydighed er det eneste mulige valg

1. Ordet "arvesynd" forekommer ikke i fortællingen om "Faldet", skriver Sölle. Forekommer ordet "Faldet" eller "Syndefaldet" da i teksten?
2. Hvad vil det sige at arvesyns-tolkningen af bibelteksten er en alt for "ortodoks" læsning?
3. Hvad menes der med sætningen: "Der er intet ja uden et nej"? Er det en holdbar påstand?
4. I linje 11-12 bruger Sölle to forskellige metaforer om tekstens tema. Hvilke? Og hvordan skal de forstås?
5. I linje 14-16 siges det at "vi alle" oplever skyld, og derefter ophobes en række udtryk for hvordan mennesker selvstændiggør sig. Hvilke? Er det rigtigt at alle oplever skyld?
6. I tekstens sidste sætning drages der en klar konklusion: "Der er kun ét moralsk valg...". Har Sölle ret i det?
7. Er Sölles tolkning af myten forenelig med en traditionel kristen tolkning af den?

Tekst 20. Martin Luther: Om troen på Jesus Kristus

For at kunne læse teksten med udbytte må man acceptere to præmisser: 1) Den pædagogiske metode består i at eleven instrueres i hvordan han/hun skal

svare på et bestemt spørgsmål. 2) Der tales ud fra et verdensbillede hvor Gud, Djævelen, himlen osv. anses for at være faktisk eksisterende størrelser.

Opgaven – somme ikke er helt let – består så i at finde ud af hvad det faktisk betyder for mennesker.

1. Eleven skal lære at sige: "Jeg tror, at Jesus Kristus, den sande Guds søn, er blevet min Herre." (linje 2). Hvordan fremgår det af denne formulering at der ikke blot er tale om at man skal lære noget teori udenad, men at der skal ske en personlig tilegnelse?
2. Hvad er det Jesus Kristus har befriet subjektet fra (nævn de fire størrelser og forsøg at forklare forbindelserne mellem dem i det religiøse verdensbillede der tales ud fra)?
3. Hvilken mytisk "begivenhed" hentydes der til i linje 6-8?
4. Hvilken mytisk/historisk begivenhed hentydes der til i linje 9-11?
5. Hvilket religiøst ord kan man sætte på den begivenhed/tilstand som beskrives i linje 13-16?
6. "Herre" betyder altså ifølge Luther "befrier". Med hvilke tre parallelle led beskrives den "befrielse" der er tale om (linje 18-19)?
7. "...de andre stykker, der følger efter hinanden i denne artikel" (linje 19-20): Hermed hentydes der til resten af trosbekendelsens 2. trosartikel. Sammenhold Luthers formuleringer med selve trosbekendelsens formuleringer og notér hvor han tilføjer yderligere forklaringer til trosbekendelsens ord.
8. Både trosbekendelsen og Luthers Store Katekismus hører til den danske folkekirkes bekendelsesskrifter. Diskutér om det er forståeligt at man stadig kan bruge tekster der i deres udtryksform kan synes så forældede.

Tekst 21. Niels Henrik Arendt: Den arrede Gud

Teksten er uforkortet og betydeligt længere end en eksamenstekst.

Spørgsmålene er derfor bygget op omkring en inddeling af teksten i fem afsnit.

Afsnit 1, linje 1-19:

1. Hvad er det spørgsmål som udløser Arendts behov for at skrive artiklen?
2. Hvad er forskellen mellem på den ene side almindelige eksempler på stedfortrædende lidelse og på den anden side det man i kristendommen siger gælder for Jesus' lidelse?

Afsnit 2, linje 20-40:

3. Hvad er problemet med Mel Gibsons Jesus-film – ifølge Arendt?
4. Hvad er Arendts pointe med at sammenligne Jesus' og torturofres lidelser?
5. Lad en hurtigtarbejdende gruppe analysere den Kingo-salme som citeres (nr. 187 i Den Danske Salmebog):
<https://www.dendanskesalmebogonline.dk/salme/187>

Afsnit 3, linje 41-51:

6. Jesus' lidelse var enestående, men ikke i kraft af dens omfang; på hvilken måde var den så enestående?

Afsnit 4, linje 52-74:

7. Hvad er det for en "fuldstændig ufattelig forestilling" der refereres til i linje 52?
8. Hvad er Arendts forklaring på at den opstod?

Afsnit 5, linje 75-99:

9. Analysér og fortolk delafsnittene i denne del af teksten ud fra disse centrale linjer:
10. "Jesu lidelses betydning står og falder med, at det er Gud, der lider." (Linje 75)
11. "I kristendommen skal ingen ofres for at tilfredsstille en grim Gud." (Linje 82)
12. "At sådan, som han var og handlede, kunne kun Gud være og handle." (Linje 87)
13. "Fra nu af er kristendommens Gud for al fremtid arret." (Linje 94)
14. "Således er det ikke for meget at se også os omfattede af dette offer." (Linje 99)
15. Diskutér om det lykkes Arendt at omsætte kristendommens mytiske sprog til noget der kan være relevant for nutidens mennesker.

Tekst 22. Hans Anker Jørgensen: Se, hvilket menneske

Man kan høre salmen sunget på nogle meget forskellige måder fx her:
<https://www.youtube.com/watch?v=IaUStOJ0vkk>

<https://www.youtube.com/watch?v=kuAeARLjh90>

<https://www.youtube.com/watch?v=gR6Uuno51m4>

1. Salmen handler naturligvis – som det fremgår af tekstens manchet hvis man skulle være i tvivl – om Jesus. Hvad er så pointen med at hver strofe slutter med linjerne:
"Sådan er skaberen.
Sådan er Gud."?
2. Gennemgå teksten og find for hver strofe mindst én tekst i evangelierne som strofen kan siges at referere til.
3. Tag stilling til om salmens budskab er i overensstemmelse med kristendommen som den typisk forstås i folkekirke

Tekst 23 og 24: Jesus var hadprædikant / Nej,..., Jesus var ikke hadprædikant

De to tekster hænger så nøje sammen – Müllers tekst som et svar på Braad Thomsens – at det anbefales at analysere dem i sammenhæng.

Der er ingen udfordring i at konstatere at Braad Thomsen er stærkt kritisk over for Jesus, kirken og kristendommen, og at Müller står for det modsatte synspunkt. Det anbefales derfor at gribe arbejdet med de to tekster sådan her an:

1. Lav en liste over Braad Thomsens argumenter for a) at Jesus var hadprædikant, 2) at kirkens repræsentanter er uhæderlige, og 3) at kristendommen er en dårlig religion.
2. Slå de bibelsteder Braad Thomsen henviser til, op og læs dem i sammenhæng. Vurdér argumenterne i det lys.
3. Analysér tonen i Braad Thomsens retorik. Find eksempler på udtryk som får Jesus/kirken til et fremstå latterlig og usympatisk
4. Lav en liste over Müllers modargumenter mod Braad Thomsen.
5. Slå de bibelsteder Müller henviser til, op og læs dem i sammenhæng. Vurdér argumenterne i det lys.

6. Analysér tonen i Müllers retorik.

Tekst 24

Teksten hænger så nøje sammen med tekst 23 at spørgsmålene til de to tekster er slået sammen.

Tekst 25: Søren Ulrik Thomsen: Jeg elsker den lutherske højmesse

Noter til teksten:

Linje 17:

*kyrie henviser til kyrie eleison (græsk: "Herre forbarm dig"),
begyndelsesordene i en græsk vekselsangshymne
gloria henviser til gloria in excelsis deo (latin: "Ære være Gud i det høje),
begyndelsesordene i en latinsk hymne
De kan begge bruges i højmissen i folkekirken, se Ritualbogen, note 1 i Den Danske Salmebog, side 809-811.*

Linje 35:

ministranterne: messedrenge/messepiger eller andre som hjælper til under den katolske messe

Linje 38:

"His Majesty the Baby": forfatteren oplyser i en fodnote til teksten at udtrykket stammer fra Freud

1. Definér (repetér) betydningen af ordene "højkirkelig" og "lavkirkelig" (Se boks side 76 i bogen).
2. Forklar nærmere indholdet af den kritik af "vores version af kristendommen" (altså den danske folkekirkes version) som forfatteren her sammenfatter i linje 4-6. Hvad ligger der i at denne kritik er "højkirkelig"? Tag stilling til om I umiddelbart finder den rammende.
3. I linje 15-16 beskylder forfatteren kritikerne for normalt ikke at have gjort sig fortrolig med den lutherske (altså den folkekirkelige) gudstjeneste. Derefter argumenterer han for at den er den *rigeste*. Hvordan lyder hans indledende argumentation (linje 16-21)?
4. Hvad er det fine ved salmerne set i forhold til den kirkelige tradition?

5. "...salmene er den lutherske kirkes røgelse, der som et vellydende takoffer stiger fra menigheden op til Gud" (linje 33-34): Der spilles på en formulering som flere gange forekommer i Det Gamle Testamente, fx i 4 Mos 18,17. Forklar meningen og effekten.
6. Hvad kunne være den "smukke teologiske pointe" i at man rejser sig for det lille barn (linje 36-38)?

Tekst 26. Svein Ellingsen: Fyldt af glæde over livets under

Der er to forskellige melodier til salmen. De kan høres fx her:

<https://www.youtube.com/watch?v=Fe9QWzJXM-E>

<https://www.youtube.com/watch?v=0uLVeLfKsrI>

1. Hvem tales der til?
2. Parafraiser og fortolk salmen strofe for strofe. Her er lidt hjælp:
Strofe 4, "er vi født på ny...": Her henviser nogle kommentatorer til disse to steder i Bibelen: Joh 3,3-5 og Tit 3,5. Slå dem op og inddrag dem i fortolkningen.
Strofe 5, "dine løfteord...": Her henviser nogle kommentatorer til Matt 28,18-20. Slå det op og inddrag det i fortolkningen?
3. Salmen havde oprindeligt kun fem strofer. Hvorfor mon nogen har fundet behov for at tilføje 6. strofe?
4. Hvilken effekt har det at salmen er uden rim?

Tekst 27. Jacob Mark: Hvis jeg sagde, at jeg skulle døbes...

1. Hvad var baggrunden for at Jacob Mark begyndte at overveje at blive døbt?
2. Hvad ligger der i det når han sammenligner sit tilhørsforhold til partiet SF med sit tilhørsforhold til kristendommen?
3. Mark havde i sine yngre dage ment at "religion er for desperate mennesker". Han er jo medlem af et socialistisk parti; hvilken berømt sætning af Karl Marx minder den formulering om?

4. Hvordan argumenterer han i dag for at det alligevel er ok at ty til religion?
5. Hvad er hans forklaring på at der er flere der melder sig ind i folkekirken end der melder sig ud? (Hvis I skulle undre jer over at det kan være tilfældet når folkekirkenes medlemsprocent i forhold til befolkningstallet falder, få lige afklaret i klassen hvorfor det ikke er så mærkeligt.)
6. I ritualteorien siger man at ritualer både kan betragtes som *kommunikation* og som *praktiske handlinger der har en virkning*. Hvad havde Mark med sig fra kirken efter sin dåb som det umiddelbare resultat af ritualen?
7. I linje 49 til 51 er der et pudsigt sammenstød mellem en religiøs og en politisk tankegang – hvordan kommer det til udtryk?
8. Hvad var – ifølge interviewets sidste linjer – den dybere virkning af dåben for Jacob Mark?

Tekst 28. Lars Qvortrup: Det moderne menneske har brugt for ritualer

1. Overskriften siger tydeligt hvad Qvortrup vil argumentere for i artiklen. Hvad er den retoriske funktion af at han starter med at fortælle hvad han mente om ritualer først da han var ung, og siden da han fik børn?
2. Det er sjældent nogen siger at de ikke vil have demokrati. Hvad er hans mening med at sige at når han går i kirke, vil han *ikke* være med i en demokratisk forsamling.
3. Hvad er målet med "ritualet" (Her bruger han vist ordet om hele gudstjenesten)?
4. Hvorfor bryder han sig ikke om spaghetti-gudstjenester?
5. Hvad mener han med at kirken tit forveksler det transcenderende ritual med det sekulære ritual – og hvilken af delene vil Qvortrup kunne finde i kirken?
6. Qvortrup har skrevet en bog med den vanskelige titel *Paradokshåndtering og ritualproduktion* (linje 28). Prøv ud fra de

følgende linjer og ud fra en analyse af ordene at forklare hvad han kan mene med det.

7. Hvorfor mener han at begravelsesritualet er det stærkeste eksempel på hvad man kan opnå med ritualer?
8. Hvad mener han er prædikenens funktion i gudstjenesten?

I tekstens sidste linjer sammenfatter han sine forventninger til kirkens ritualer og slutter: "Det har det moderne menneske mere brug for end nogensinde, også selv om det ikke ved det og måske ikke engang vil indrømme det." – Diskutér hvor overbevisende denne påstand er

29. Martin Luther: Om gode gerninger

1. I tekstens første to afsnit (linje 1-13) får man et indtryk af den polemiske situation Luther befinder sig i. Hvem er hans modstandere? Hvad er det for synspunkter han er oppe imod? (Læs om Luther og reformationen side 32-34).
2. I linje 15-16 giver Luther en fuldstændig præcis definition på hvad en god gerning er; hvordan lyder den?
3. I de følgende linjer sammenligner han med andre beundringsværdige præstationer som dog ikke er *gode* gerninger, hvilke?
4. Hvad kaldes den formulering som indgår i bibelstedet Matt 7,12, som Luther citerer (se evt. side 77)?
5. Luther formulerer meget klart hvem man *skal* gøre gode gerninger overfor, og hvem man *ikke* behøver gøre gode gerninger over for. Hvem?
6. I tekstens sidste afsnit har Luther nogle meget klare formuleringer om hvad Kristus betyder for den kristne. Hvad?
7. I de sidste linjer slås tekstens pointe endnu engang klart fast: Hvem er gode gerninger rettet imod, hvem kan de ikke være rettet imod?

Tekst 30. Kai Sørlander: Hvis Jesus havde forkyndt sharia-lov

1. Hvad er forfatterens formål med de tankeeksperimenter han giver sig i kast med i teksten (1. afsnit)?

2. Beskriv tankeeksperiment 1 om Jesus (fra linje 6). Hvordan ville Jesus' liv have udformet sig ifølge dette eksperiment? Hvad ville konsekvensen have været for den betydning Jesus fik i verdenshistorien?
3. Beskriv tankeeksperiment 2 om Jesus (fra linje 23). Hvordan ville Jesus' liv have udformet sig ifølge dette eksperiment? Hvad ville konsekvensen have været for den betydning Jesus fik i verdenshistorien?
4. Hvad kan vi lære af disse tankeeksperimente om hvad det er der gør forkyndelsen om Jesus kraftfuld? (Fra linje 32)
5. Hvilke tilsvarende tankeeksperimente og ræsonnementer kunne man udføre for Muhammeds vedkommende, og hvilken konklusion kunne man drage? (Fra linje 35)
6. Ud fra hvilket kriterium vil forfatteren vurdere om kristendommen eller islam er bedst? (Linje 45-47)
7. I sidste afsnit drager forfatteren sin konklusion baseret på de præmisser der er lagt frem i artiklen. Gengiv hans konklusion med dine egne ord.

Tekst 31. S. Krarup: Menneskerettigheder og kærlighed til næsten

Teksten bør læses sammen med Anders Gadegaards kritik (tekst 32) og lignelsen om den barmhjertige samaritaner (tekst 6).

1. Hvad kaldes den "læresætning" Krarup henviser til i første linje (jfr. bogens side 77)?
2. Tekstens første afsnit kan virke lidt indforstået. Prøv alligevel med egne ord at gengive hvad det er Krarup mener med at den måde kærlighedsbuddet er formuleret på, gør at det er "sat ned på jorden eller sat ind i virkeligheden."
3. Præcist hvordan definerer Krarup hvem ens "næste" er (linje 9-10 og linje 24-26)?
4. Forklar hvad Krarup mener med at "Det absolutte sætter det relative" (linje 27 – og uddybet i de følgende linjer).

Tekst 32. Anders Gadegaard: Næstekærlighed

Teksten bør læses sammen med Søren Krarups tekst (tekst 31) og lignelsen om den barmhjertige samaritaner (tekst 6).

1. Hvordan karakteriserer Anders Gadegaard Krarups forståelse af næstekærlighedsbuddet (allerede i linje 1-2)?
2. Gadegaards formulering (fra linje 6): "Kun ét andet sted finder man..." er lidt underlig i betragtning af at næstekærlighedsbuddet *stammer fra* det gammeltestamentlige jødiske folk, og derfra er overtaget i kristendommen. Gadegaards formuleringer bør også nuanceres. Læs følgende uddrag fra 3. Mosebogs 19. kapitel og diskutér hvor præcis hans udlægning er (og læs evt. hele dette kapitel og få et lille indblik i hvor meget anderledes de etiske problemstillinger var på den tid!):
 - Vers 17: Du må ikke nære had til din broder i dit hjerte, men du skal åbent gå i rette med din landsmand, så du ikke pådrager dig skyld. 18 Du må ikke hævne dig på dine landsmænd eller bære nag til dem; du skal elske din næste som dig selv. Jeg er Herren! [...]
 - Vers 33: Når en fremmed bor som gæst i jeres land, må I ikke udnytte ham. 34 Den fremmede, der bor som gæst hos jer, skal være som en af landets egne, og du skal elske ham som dig selv. I var jo selv fremmede i Egypten. Jeg er Herren jeres Gud!
3. Hvad er Gadegaards konklusion på hans fortolkning af lignelsen om den barmhjertige samaritaner?
4. Søren Krarup konkluderer sådan her på sin fortolkning af lignelsen:

"...vi skal først lægge mærke til, at der hele tiden siges *du*. Det er ikke et program. Det er heller ikke en ideologi. Men det er en fordring til *dig*, den enkelte og som enkelt, og det er det naturligtvis, fordi det handler om én enkelt, ham eller hende, du møder på din vej ligesom samaritanen stødte på den overfaldne. Næsten er netop aldrig i flertal. Næsten er altid i ental. Og næsten er din næste, ikke en behandlingsgenstand eller et politisk formål, fordi Guds ord gør ham eller hende til det.

Derfor har næstekærlighed ikke at gøre med at drage ud i alverden for at finde næster, men næstekærlighed er den enkeltes handling i øjeblikket mod den, han eller hun falder over..." (Søren Krarup: *Den kristne tro. Katekismus for voksne* (1995), side 117)

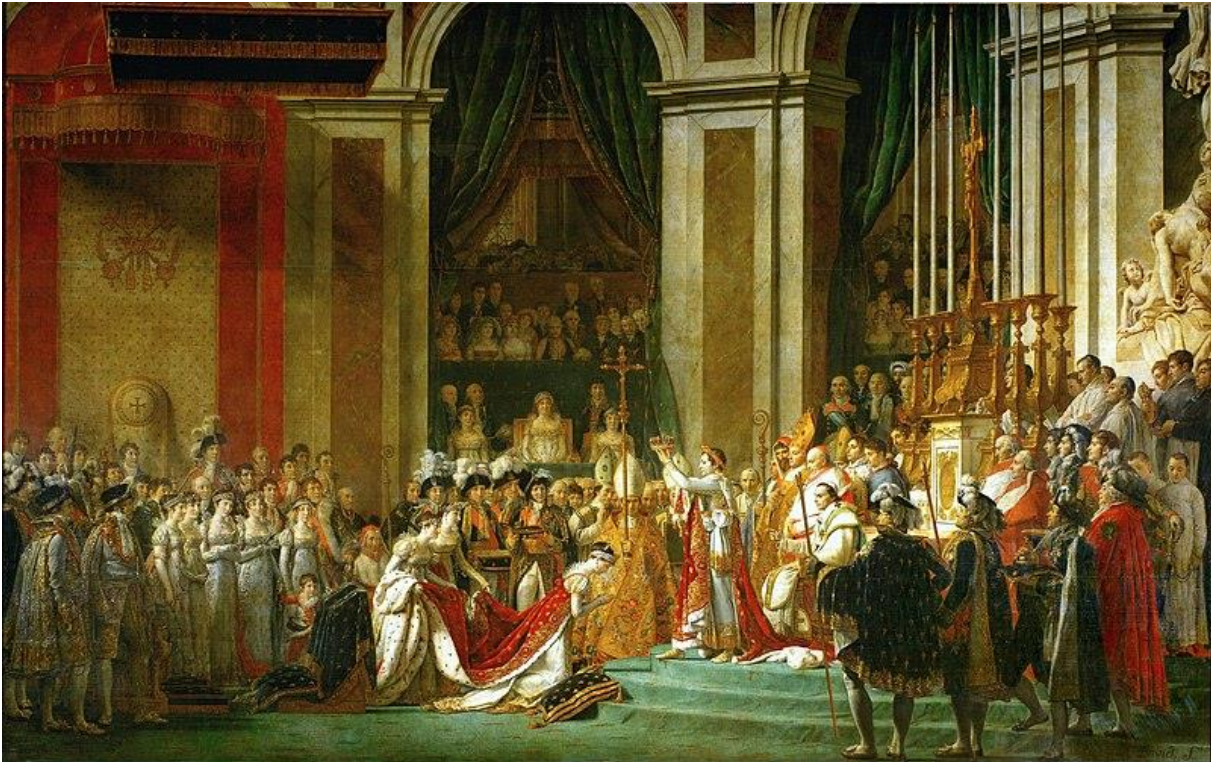
5. Diskutér om Gadegaard har ret når han skriver at "det næstekærlighedsbud opløser Søren Krarup og fører det tilbage til den før-kristne betydning kun at gælde 'de nærmeste, sine egne'.

Tekst 33. Engberg-Pedersen: Det altruistiske samfund

1. Vedr. Fukuyamas forståelse af *det liberale demokrati*: Sikr jer at I kan forklare betydningen af de forskellige elementer i begrebet (selv om de kan lyde selvindlysende) ved at nævne eksempler på samfund eller ideologier hvor de ikke gælder som realiteter eller idealer:
 - Den konstitutionelle stat
 - Lighed for loven
 - At stå demokratisk til ansvar
 - Alle mænd/mennesker er skabt lige
2. Definér ordet altruisme.
3. Forfatteren har en vision om et samfund der som styrende ide har maksimen (princippet): "Tænk altid på de andres vel, aldrig på dit eget." Giv eksempler på hvordan et sådant styrende princip kunne komme konkret til udtryk når det gælder identitetspolitik (som er det tema hans bog mest handler om).
4. Diskutér om det er relevant at indføre så abstrakte og idealistiske principper i den politiske/samfundsmæssige debat som Engberg-Pedersen her gør.

Tekst 34. Slavoj Zizek: Jeg ser mig selv som kristen ateist

1. "For mig at se er kristendommen den eneste religion, der understreger, at vi har et samfund af ligemænd allerede i dette liv," siger Zizek i starten af interviewet (linje 2-3). Diskutér kort om han har ret i det.
2. Hvordan definerer han Helligånden?
3. Analysér nøje den sætning hvori han prøver at sammenfatte hvad kristendommens budskab er: "dømt til frihed..."! (Linje 9-11)
4. Hvad er pointen i anekdoten om Napoleon og paven?

Jacques-Louis David – Napoleons kroning (1805-1807) (Wikipedia Commons)

5. Hvorfor er Zizek fortaler for protestantismen?
6. På hvilken måde er Zizeks opfattelse af begrebet gode handlinger på linje med Luthers (i tekst 29)?
7. I tekstens start proklamerer Zizek at han er kristen ateist. I slutningen får vi forklaringen på hvad han mener med det. Hvad?

Tekst 35. Greta Thunberg: Vores hus står i flammer

1. Foretag en retorisk analyse af talen, hvor du anvender de begreber som er almindelige i retorik, altså fx:
 - de tre appelformer: etos, logos, patos
 - brugen af teknikker som modsætninger, opremsninger, overdriivelser osv.
2. Find eskatologiske træk i talen
3. Diskutér om det er rimeligt at påstå at talen er udtryk for en eskatologisk tankegang som kan sammenlignes med den man finder i

kristendommen, eller om ligheden med det eskatologiske kun er af overfladisk karakter.

Tekst 36. Anders Stjernholm: Hvorfor tro på en gud?

Det anbefales at læse teksten sammen med tekst 37.

1. Hvilke grupper af kristne rammes af beskyldningen for at tro på "nogle gamle påstande... uden andet belæg end at 'det står i en gammel bog'"?
2. Er det rammende i lyset af religionsfaglig myteteori at sige at "skabelsesberetningen ikke var endt end et forsøg på at give en forklaring..."?
3. Stjernholm peger på tre metoder til at afgøre om en påstand er sand (linje 18-20). Er hans opregning af metoder udtømmende når det gælder religiøse udsagn?
4. Hvordan er hans spørgsmål om hvem der står til at tjene på den ene eller det andet resultat, relevant i forhold til den kampagne teksten er en del af?
5. Vurder hans påstand om at den videnskabelige metode egner sig til at besvare spørgsmålet om guders eksistens.

Tekst 37. Christiansen og Sandbeck: Gudløse hjerner

Det anbefales at læse teksten sammen med tekst 36, som er skrevet af en af de "nye ateister", som denne tekst går i polemik med.

1. Hvad siger forfatterne i tekstens første linjer at Gud i den kristne opfattelse i hvert fald *ikke* er?
2. Hvad siger de at Gud ifølge de nytestamentlige forfattere og senere kristne *så er*?
3. Hvorfor kan Gud altså ikke gøres til genstand for naturvidenskabelige undersøgelser?
4. Forklar sætningen: "En Gud, der findes, findes ikke."

Tekst 38. Præsten tror ikke på Gud. Interview med Thorkild Grosbøll

1. Præcist hvilke linjer i trosbekendelsen modsiger Grosbøll i den berømte udtalelse: "Jeg tror ikke på en skabende og opretholdende Gud, ikke på en opstandelse eller evigt liv."
2. Hvad er hans – dobbelte formål – med at sige det, ifølge det han siger i linje 12-13?
3. Hvad er hans pointe med at sige at *velbegavede* kirkegængere kan komme løbende... og spørge...?
4. Hvorfor kan det måske give mening at bede aftenbøn – ifølge Grosbøll?
5. Hvordan forholder han sig til at nogle voksne siger at de holder sig til deres "barnetro"?
6. Hvad kan han mene med at "Gud er spørgsmålet"?
7. Hvorfor siger han hellere "gudsbegrebet" end "Gud", og hvorfor siger han hellere "det" end "han"?
8. Hvilken berømt religionskritiker refereres der til når han siger at Gud er en menneskelig projektion?
9. Sidst i teksten siger han noget positivt om hvad tro er. Hvad?

Tekst 39. Lindhardt/Grosbøll: Grosbøll kender Gud gennem Kristus

Husk at skelne mellem tekstens to dele:

- 1) *Indledningen og afslutningen med almindelige typer er biskop Jan Lindhardts redegørelse.*
- 2) *De kursiverede afsnit i midten er Thorkild Grosbølls forklaring af trosbekendelsen.*

Biskoppens redegørelse:

1. Hvilke forskellige autoriteter repræsenterer de personer der deltager i mødet med Grosbøll?

2. Hvilken autoritet påkalder biskoppen yderligere i den formulering han bruger i linje 7?
3. Prøv at beskrive forholdet mellem religion og magt som det kommer til udtryk her, med hjælp fra den terminologi om autoritet der er udviklet Max Weber (se boksen side 25).
4. Hvad ligger der i at samtalerne med Grosbøll er foregået "i skriftemålsregi"?
5. Hvad er biskoppens begrundelse for ikke at dømme Grosbøll ude (Det ville være konsekvensen af at fratage ham biskoppens tilsyn)?
6. Hvilken holdning til Grosbøll antyder biskoppen når han pålægger ham at afstå fra "grænsesøgende og overfriske ytringer"?

Grosbølls uddybende forklaring til den apostolske trosbekendelse:

7. Hvad kan Grosbøll mene at med at trosbekendelsen ultrakort angiver *det univers* kirken har som sin opgave at fortolke i forkyndelsen? Er det et klart udsagn?
8. I hvilken forstand går 2. trosartikel forud for den 1. (ifølge Grosbøll)?
9. Hvilken påstand er al kristen forkyndelses fokus?
10. Grosbølls formuleringer i linje 27-29 ("Taget som fortælling...osv") lyder vildt spidsfindige, men giver faktisk mening på de kristne præmisser. Forklar dem i lyset af den kristne forestilling om frelseshistorien som den er præsenteret på side 54.

Tekst 40. Viggo Mortensen: Kirken skal hele tiden reformeres

Note: semper reformanda (latin): "der bør hele tiden reformeres"

1. Hvad er der ifølge Viggo Mortensen galt med Kristeligt Dagblads overskrift og dogmatikprofessor Anders-Christian Jacobsens synspunkter?
2. "Den sidste mohikaner for en teologi, der sagde, at Gud ikke er". Hvad er der ifølge V. Mortensen galt med det udsagn?

3. Hvad mener V. Mortensen med at Grosbølls anliggende var et opgør med teismen? (Sætningen i linje 19: "Den opfattelse er i moderne teologi forladt for længst..." er uklar. Mortensen mener at teismen er forladt...)
4. Hvad er det for et hykleri Mortensen mener Grosbøll har afsløret? (Sammenlign med citatet i boksen "Folkekirkens whistleblower" på side 157).
5. Hvilke to tendenser mener Mortensen har bredt sig i kirken?
6. Hvad ønsker Mortensen selv af kirken?
7. Sammenlign tekstens synspunkter med synspunkterne i tekst 37.